

(Hekayə)

Seymur Baycan

niyə mənə belə çətin imtahana çəkdi? Mən hələ də sənə ölümünə inana bilmirəm. O vaxt hardan bilə bilərdim ki, sən bir daha geri qayıtmayacaqsan, bu bizim son görüşümüz olacaq. Əgər onda bu ayrılığın əbədi olduğunu bilsəydim, səni bağıma basıb qollarımın arasında gizlədərdim, ölümü uzaqlara qovardım. Səni yaxından tanıdıqca sənə daha artıq bağlanırdım. Bizim düşüncələrimizdə, arzularımızda nə qədər oxşarlıq vardı. İndiyə qədər heç kəs, hətta ən yaxın rəfiqəm belə mənə sənə qədər başa düşməyibg". Göz yaşları Əminənin gözünün qabağını örtüdü. Qız başını əyib iştahla ağladı.

Qəbirlərin arasında gəzən qadın diqqətlə Əminənin hərəkətlərini izləyirdi. Hətta bir dəfə lap Bəhramin qəbrinin yaxınlığına qədər gəldi, qəbirə bir neçə addım qalmış

adamları yormuşdu. Nədən ki, onu basdırmağa gəlmiş adamlar sakit, rahat görünürdülər, elə bil bu günə çoxdan hazırlanmışdılar. Son dərəcə saf, təmiz ağ buludlar mavi səmanın qoynuna toplanmışdı. Bu buludlardan ağ melekələr yerə enseydi, heç də təəcübü olmasdı.

Əminə və qadın qəbiristanlıqdan çıxdılar. Asfalt yolu keçib uzaqdan, yaxından, hardan baxılısa diqqətli köhnəliyi dərhal nəzə çərpan "Son dayanacaq" kafesinin yanında, söyüd ağaclarının altında dayandılar. Kafenin qarşısında dayanmış, qırmızı xalatlı yaşlı bir qadın qəbiristanlığın darvazası tərəfə baxırdı. Yuyulmaqdan bozarmış, üstündəki gülləri güclə seçilən yaylığını qaşlarına kimi çəkmişdi. Külək əsməyə də, xalatinin etəklərini dizlərinin arasına sıxmışdı. O, bir növ elə bil darvazanın yanında yığılmış adamların arasında tanış adam axtarırdı. Sağ əlində başı təzə kəsilmiş toyuq tutmuşdu və toyuğun boynundan

(Gi de Mopassanın əziz xatirəsinə ithaf olunur)

Qəbiristanlıqda

dayandı və geri döndü. Əminənin başı ağlamağa qarışdığından qadının qəbrə yaxınlaşmağını hiss etmədi.

Qəbiristanlığa dəfn karvanı gəldi. Adam çox olanda Əminə rahat ağlaya bilmirdi. "Bunlar da vaxt tapdılar gəlməyə!" - deyərək kənarları krujevalı, ağ rəngli balaca dəsmalla gözlerini quruladı. Çantasından ovucunun içinə rahat siğışən, ürək bəzənli güzgüsünü çıxarıb üz-gözünü çəld, ustacasına qaydaya saldı. Özünü qaydaya salmaq üçün ona çox az vaxt lazım oldu. Bu arada həm də bir neçə təbəssüm növünü sınaqdan keçirdi. Üstünə ətir çilədi. Gümrah addımlarla, fiziki və mənəvi cəhətdən yüngüllənmiş vəziyyətdə darvazaya sarı gedəndə arxadan səs eşitdi:

- Xanım, zəhmət olmasa, birçə dəqiqə dayanın, sizə sözüm var.

Əminə dayandı. Zövqlə geyinmiş qadın qıza yaxınlaşdı. Onun yumru, ağ üzü, iri, qara gözləri vardı. Üzünün ağlığı gözələrinin qaralığını, gözələrinin qaralığı isə üzünün ağlığını daha da artırırdı.

- Buyurun, sizi eşidirəm.

- Burada yox, qəbiristanlıqdan çıxacaq, - qadının sözləri əmr kimi səsləndi.

Qadın darvazaya sarı addımladı. Əminə də onun dalınca gəldi. Darvazanın ətrafında meyit basdırmağa gəlmiş müxtəlif yaş təbəqələrinə mənsub çoxlu adamlar vardı. Ölən, deyəsən, çox yaşlı adam idi, ola bilsin, uzun müddət xəstə yatıb

arada bir yerə qan damcılayırdı. O, Böyük Vətən Müharibəsi illərində divarlarla yapıdırılan "Ana vətən səni səsləyir" plakatındakı qadına oxşayırdı.

- Burada rahat danışa bilərik. Vaxtınızı çox almıyacam. Mənə xəbər verdilər ki, bir qız hər şənbə əlində gül dəstəsi Bəhramin qəbrinə üstünə gəlib ağlayır. Bunu eşidəndə bir o qədər də inanmadım. Nəhayət, bu gün deyilənlərin doğru olub-olmadığını yoxlamaq qərarına gəldim. Gördüm ki, düz deyimişlər - qadın danışarkən uzun, oynaq qaşları onun çöhrəsini daha da cazibədar edirdi - İstəyirəm biz heç nədən çəkinməyək, açıq danışaq, birdəfəlik həqiqəti aydınlaşdıraq.

Bu sözləri deyib qadın düz Əminənin gözələrinin içinə baxdı. Elə bil bu baxışla qızın gücünü sınamaq istəyirdi. Qadının baxışları möhkəm və arxayın, Əminənin baxışları isə qeyri-müəyyən və sürüşkən idi.

- Sizə bunu kim deyib?

- Kimin deməyi o qədər də əhəmiyyətli deyil.

- Siz kimsiniz?

- Mən Bəhramin arvadıyam.

Bəs siz kimsiniz?

- Düzü, heç bilmirəm, sizə necə cavab verim.

- Mən eşitmişdim ki, Bəhramin cavan bir qızla görüşmüş. Təsədüfən həmin qız siz deyilsiniz?

- Yox, mən Bəhramla heç vaxt görüşməmişəm.

- Əgər ələdirsə, onda siz niyə

Bəhramin qəbrinə üstə gəlib göz yaşları axıdırırsınız?

- Bu, mənim şəxsi işimdir. Sizə heç dəxli yoxdu.

Qadının iri, qara gözələrinin qəzəb qığılcımları saçıldı. Özü də gözələrinin ikisi birdən deyil, gah biri, gah da digəri qığılcım saçmağa başladı. O, istədi, Əminənin saçından tutub söyüd ağaclarının altında sağa-sola sürüsün, çətin də olsa özünü saxlamağa məcbur etdi.

- Necə yeni sizə heç dəxli yoxdu? Bu nə sözdür? Siz kimsiniz? Mənim ərimin qəbrinə üstündə nə işiniz var?

- ...

- Adınız nədir?

- Əminə.

- Əminə xanım, mən təmiz Azərbaycan dilində sizdən soruşuram. Siz kimsiniz? Mənim ərimin qəbrinə üstündə niyə ağlayırsınız? Onu hardan tanıyırdınız?

- Mən Bəhramin tanımadım.

- Tutaq ki, belədir, bəs onda Bəhramin qəbrinə üstündə nə işiniz var? Niyə onun qəbrinə üstünə gül gətirirsiniz?

- Xahiş edirəm, səsinizi qaldırmayın. Mən dava-dalaşdan uzaq adamam. Yüksək səsle danışmağı

sun. Bir gün o qəflətlən ölsün və mən hər həftə onun qəbrinə ziyarət edirəm. Hər həftə onun qəbrinin üstünə təzə gül dəstəsi qoyum və duyunca ağlayım. Günlər keçdikcə bu istək daha da güclənirdi. Lakin mən öz istəyimi həyata keçirə bilmirdim. Əvvəla mənə maraqlanan oğlanlar yaraşlıq deyildilər. İkincisi, onlardan heç biri qəflətlən öləndə oxşamırdı. Daha bu istəyin qarşısında dayanmağa gücüm qalmamışdı. Bir gün heç cürə dözə bilmədim. Qəbiristanlığa gəldim. Cavan ölmüş, yaraşlıq adam qəbrini axtardım. Çox axtarırdım sonra Bəhramin qəbrini seçdim. Sizə əminliklə deyirəm - Bəhramin bu qəbiristanlığın ən yaraşlıq sakinidir.

Bəhramin bir qram da narahat olmayın. Yəqin ki, onun heyatda görüşdüyü başqa qadın olmayıb. Onun sizə xəyanət edəcəyinə inanmıram. Sizin kimi bir qadına necə xəyanət etmək olar?

- Qulağımızı açın, mənə yaxşıca eşidin. Sizə ərimin qəbrinə üstünə gəlməyi qadağan edərdim. Eşidirsiniz? Qəti qadağan edirəm! Bəhramin mənədir! Onu heç kimlə paylaşa bilmərəm. Zəhmət çəkib özünü başqa qəbirə tapın. Qəbiristanlıqlar cavan adamların qəbiriləriylə doludur. Sizdən yaşda böyüyəm. Yəqin ki, heyat təcrübəm də sizin heyat təcrübənizdən çoxdur. Məndən sizə məsləhət, səbrli olun, ruhdan düşməyin. Davamiyyət, ardicillik - budur uğurun sadə və sarsılmaz resepti. Axtarışınızı davam etdirin. Nə yolla olursa olsun özünü yaraşlıq bir oğlan tapın. Onu hansısa formada öldürün. Sonra da qəbrinin üstündə ürəyiniz istəyən qədər ağlayın. Bax o zaman siz heyatın əsl mənasını dərk edəcəksiniz. Başqasının sevgilisinin qəbrinə üstünə gül dəstəsi qoymaqla, ağlayıb-sızlamaqla siz heç cürə heyatın əsl mənasını dərk edə bilməzsiniz. Sizin hərəkətiniz ancaq heyatı dərk etməyin miskin imitativası adlandırmaq olar. Nə demək istədiyimi başa düşürsünüz?

- Təxminən.

- Məni həmişə ümid yaşadıb.

Bəzən insan heyatının ən böhranlı çağında deyir ki, mənə işim daha bitdi. Ancaq sonra hər şey dəyişir, hər şey yenidən başlayır. Odur ki, səbrli və dözümlü adamlar həmişə heyatda qalib gəlirlər. Mən nə vaxt cəsarət göstəmişəm, onda udmuşam. Mən sizi öz heyat fəlsəfəmlə tanış etdim. İndi isə siz mənə öz heyat fəlsəfənizlə tanış edin.

Əminə yerə baxdı və böyük bir qarışıq yuvası gördü. Zəhmətsevər canlıların sayı-hesabı yox idi. Onlar yuvalarına azuqə daşıyırdılar. Əminə dizlərində elə bir zəiflik duydu ki, az qala yuvalarına azuqə daşıyan qarışqaların üstünə yixılacaqdı.

- Axı mən heyatda nə görmüşəm ki? Başına sizin kimi macəralar gəlməyib.

- Hər ürəyin öz tarixçəsi olmalıdır. Başqasının ürək tarixçəsinə şərik çıxmaq qeyri-etik hərəkət sayılır. Bu açıq-aşkar mənəvi qəsəbkarlıqdır. Mənim ərimin qəbrinə üstünə gəlməyin. Əgər bir daha ərimin qəbrinə gül qoysanız, qəbrin başında durub ağlasanız, özünüzdən kəsin! Mən başqa cür hərəkət etməli olacam. Eşitdiniz?

- Axı niyə? Məgər Bəhramin qəbrinə üstünə gül qoymağın sizə ziyarı var? Niyə paxilliq edirsiniz?

- Dedim ki, olmaz. Mən Bəhramla heç kimlə paylaşa bilmərəm. Nə ölüsünü, nə də dirisini!

Qadın yenə nələrsə dedi. Ancaq Əminə daha heç nə eşitmədi. O, ağlaya-ağlaya xırda, lakin iti addımlarla avtobus dayanacağına tərəf gəldi. Bəhramin arvadı isə bir az peşman olmuş halda Əminənin arxasına baxdı.